

”Jag var livrädd, om jag skulle bli tillbaka-skickad så skulle kinesiska polisen ta mig och kanske döda mig, det är så de gör med tibetaner.”



”Jag kommer aldrig att ge upp!”

- Dawa Tsering, tibetanen som Sverige vill utvisa till Kina, berättar sin historia

Det är den 8 december 2011 och en av de första riktigt kalla dagarna i Stockholm. Vid tunnelbanestationen i Sättra är det ganska ödligt vid 10 -tiden men efter lite envist kart-sökande hittar jag fram till lägenheten på första våningen och en väntande Dawa Tsering. Han är tibetanen som kom till Sverige 2007 men ännu inte har fått beslut om vilket land han ska utlämnas till eller om han får stanna i Sverige.

TEXT: MIA KÖRLING * FOTO: ZTEFAN BERTHA

MED TANKE PÅ DEN aktuella situationen i Tibet, där tibetaner utsätts för förtryck, misshandel och långa fängelsestraff utan grund borde det inte vara ett svårt fall att bevilja en tibetan asyl i Sverige. När tolv tibetaner i år utsatt sig för självbränning i protest mot de brott mot mänskliga rättigheter som tibetaner dagligen får utstå under de kinesiska myndigheternas styre, frågar man sig hur det svenska rättsväsendet fungerar när Migrationsverket anser att det inte finns en tillräcklig risk för en tibetan som Dawa Tsering att bli utvisad till Tibet.

Dawa Tsering ser yngre ut än väntat, han är målmedveten och beslutsam. Han bjuder på te och vi sätter oss ner i köket för att i tanken återvända till Tibet och tiden innan han flydde till Sverige. Dawa som idag är 29 år berättar hur han 2006 bodde i Shigatze väster om Lhasa med sin familj. Han arbetade ibland tillsammans med sina farbröder och bröder och hade en fru och två barn. Hans dotter är idag tolv år gammal och hans son är åtta. Dawa Tsering har inte haft någon kontakt alls med sin familj eller sina barn under de senaste fem åren.

- Jag lämnade Tibet för att situationen där är så illa för tibetaner, berättar Dawa. Vi har ingen frihet. Kineserna bestämmer allt. Jag var involverad i en rörelse som arbetar för Tibets självständighet och det

gick rykten där jag bodde att den kinesiska polisen letade efter oss. Det började som en varning och då förstod jag att det var allvarligt och blev mycket rädd för mitt liv. Blir man tagen av polisen hamnar man i fängelset och kanske blir dödad, därför valde jag att fly från Tibet. Dawa gestikulerar med armarna och sträcker på sig när han berättar om rädslan för att bli tillfångata-gen i Tibet. Han har axellångt hår och ett grått linne och på högra underarmen en stor tatuering som lyder FREE TIBET. Han beskriver hur han inte såg något alternativ än att fly då han var oroad för sitt eget liv och konsekvenserna hans politiska aktiviteter kunde få för hans familj.

Precis som Dawa beskriver så är situationen mycket allvarlig för tibetaner i Tibet. Eftersom den kommunistiska kinesiska regeringen styr rättsväsendet helt obehindrat med nästintill obefintlig insyn utifrån, lever många tibetaner under ständig skräck och med dagliga trakasserier från den kinesiska säkerhetspolisen.

TILLSAMMANS MED TRE vänner flydde Dawa över bergen i Himalaya till Nepal och gick över gränsen vid Khasa i Tibet och Friendship bridge i Nepal. Flykten till fots över bergen tog sex till sju dagar och väl framme i Nepal kunde Dawa flytta in hos en vän som är nepalesisk medborgare. Han stannade i

Nepal i sex månader, därefter föreslog hans vän att han skulle söka sig till Europa.

Situationen för tibetaner i Nepal är inte säker och har förvärrats de senaste åren då den kinesiska regeringen fått allt större inflytande över den nepalesiska regeringens hantering av tibetanska flyktingar. Nepal har en överenskommelse med UNHCR att låta de tibetanska flyktingar som flyr från Tibet passera vidare till Indien och man har även tillåtit de flyktingar som anlände innan 1989 att få legal status i Nepal. Men de flesta tibetaner i Nepal bor där utan möjligheter att bli medborgare och de som kom efter 1989 har egentligen ingen rätt att vara bosatta i landet. Att situationen, som redan innan var under kritik av människorättsorganisationer, förvärrats de senare åren hör ihop med partipolitiken i Nepal och landets ökade ekonomiska samarbete med kinesiska regeringen.

- Min vän sa att om jag åkte till Europa så skulle de hjälpa mig, de skulle förstå hur allvarligt läget är i Tibet och ge mig visum. Då tänkte jag att okej, då gör jag det så att jag kan rädda min familj, berättar Dawa. Han reste via Delhi vidare till Österrike och därifrån tog han sig vidare till Tyskland, Danmark och slutligen till Sverige.

På frågan om hur det kom sig att Dawa Tsering sökte sig till Sverige svarar han att han visste att det inte fanns så många tibe- ▶



► taner här och för att han trodde att Sverige skulle hjälpa honom. Så den 19 januari 2007 kom Dawa Tsering till Migrationsverket i Malmö och de tog emot hans asylansökan. De frågade honom var han kom ifrån och han svarade att han kom från Tibet. I augusti 2008 arbetade Dawa för en cateringfirma på Rindö utanför Stockholm då han fick veta att han fått avslag från Migrationsverket. Han skulle nu utlämnas till Kina. Dawa berättar att han blev fruktansvärt rädd när han fick beskedet och att hans arbetstillstånd också drogs in. Han var rädd för att svenska polisen skulle gripa honom och sätta honom på ett plan till Kina, där kinesiska polisen utan tvivel skulle fängsla honom.

Dawas stora tatuering på högra underarmen, där det tydligt står "FREE TIBET", är en mycket allvarlig markering i det ockuperade Tibet. Att Dawa varit delaktig i motståndsrörelsen och sedan flytt från Tibet gör att kinesiska polisen antagligen ser honom som en separatist, vilket med största sannolikhet kan leda till fängelse.

VARFÖR VILLE INTE SVERIGE ta emot Dawa Tsering när han först sökte asyl? Själv säger han att Migrationsverket menade att det inte skulle vara någon fara för hans liv att återvända till Tibet. Dawa bestämde sig då för att ta sig till Norge och söka asyl där istället, men när han kom dit fick han veta att Norge inte kan behandla en asylansökan som ett annat EU land redan fattat beslut om.

– Jag var livrädd, om jag skulle bli tillbaka kaskickad så skulle kinesiska polisen ta mig och kanske döda mig, det är så de gör

med tibetaner och därför var jag jätterädd, säger Dawa som visar med hela sitt kroppsspråk hur upprörd han blir när han tänker tillbaka på tiden då han återvände till Sverige från Norge.

Efter ett och ett halvt år i Sverige placerade svenska polisen Dawa i Källeredes förvar utanför Göteborg. Där försökte de få honom att prata mandarin eftersom de ansåg att han kom från Kina. Dawa insisterade på att

”Polisen bad mig nyligen följa med till kinesiska ambassaden, men väl där sa de att de inte vet ifall jag är tibetan, kines eller nepales. Det gjorde mig väldigt irriterad, ledsen och sårad. Tibetanska är ju mitt modersmål.”

han var tibetan men fick ingen tolk. Han bad om att få papper så att han kunde skriva och visa på att tibetanska är ett eget språk med ett eget skriftspråk. En period följde då Dawa slussades runt mellan Migrationsverket och förvarspolisen. Han berättar om hur svårt och jobbigt det var för honom, att han var väldigt ledsen och grät ofta.

Tillsammans med polisen fick Dawa sedan träffa en kinesisk ambassadör. Han minns att han sa till ambassadören ”du vet att vi inte är likadana, att vi är från olika kulturer”. Pressen på Dawa var stor i diskussionen med ambassadören som inte kunde för-

stå honom och han kände sig utelämnad då ambassadören hade sina kollegor runt sig.

– Jag kunde bara använda mig av min röst som försvar, och det gjorde jag. Ambassadören frågade mig om hur jag flytt, kommit till Sverige, vem jag var, det var mycket obehagligt och jag kände mig väldigt pressad.

Det kan vara mycket farligt för tibetaner som flyttat att prata om sina familjer som är

kvar i Tibet, eftersom de så kan spåras och sammanlänkas med den saknade familjemedlemmen. Kinesiska myndigheterna kan då pressa familjen på information, hota och trakassera dem på olika sätt. Eftersom många tibetaner i Tibet redan har det fruktansvärt hårt väljer många tibetaner att inte berätta om sin bakgrund av rädsla för detta. Det är mycket förvånande att Migrationsverket låter utländska ambassadörer från en diktatur som Kina förhöra en asylsökande om sin bakgrund.

– Det var inte bara ambassadören som pressade mig utan också advokaten och polisen, det var mycket obehagligt, berättar Dawa.

Den kinesiska ambassadören sa till Dawa att han skulle hjälpa honom att återvända till Tibet. Men Dawa ville då veta ifall ambassadören kunde garantera hans säkerhet när han väl kom till Tibet, att han inte skulle bli fängslad eller dödad.

– Jag sa, om du gör ett sådant dokument då kan jag åka imorgon, inga problem. Men ambassadören förklarade att det inte fanns någon möjlighet att utfärda sådana papper. Dawa vände sig då till den svenska polisen för att försäkra sig om att de skulle garantera hans säkerhet om han frivilligt återvände. Den svenska polisens svar blev att det inte finns några garantier här i livet och att ”om du går över gatan vet ingen vad som händer”.

Eftersom det naturligtvis var ett skyddande dokument från den kinesiska säkerhetspolisen som Dawa begärde och inte en garanti för självvillade skador och olycks-





Dawa Tsering vet inte hur framtiden ser ut. Kommer han att få stanna i Sverige eller hamna i ett kinesiskt fängelse i Tibet?

fall är det mycket märkligt av den svenska polisen att ge ett sådant svar till en flykting med härkomst från en folkgrupp som väldokumenterat och återkommande utsätts för förtryck, misshandel, godtyckliga arresteringar och brott mot de mänskliga rättigheterna. Det visar på en oacceptabel okunskap hos svensk polis och det svenska rättsväsendet.

Efter mötet med ambassadören blev Dawa satt i förvar av polisen i väntan på besked om vart han skulle utvisas. Eftersom Dawa inte längre har några ID-handlingar eller något pass kan Migrationsverket eller polisen inte säkert fastställa om han är medborgare i Nepal eller Kina. Det är också mycket svårt att få dessa nationer att ta emot Dawa om han inte har några identitetshandlingar. Dawa fick först sitta två månader i förvar och sedan ytterligare två månader och när han ifrågasatte varför blev han informerad att det berodde på att han inte velat återvända till Kina.

När sex månader gått kände Dawa sig helt utelämnad till den svenska polisens godtyckliga behandling och han hade en advokat som han inte kände tillit för.

– Eftersom polisen och advokaten samarbetar är det svårt för mig att lita på honom, och jag kände att jag behövde en tolk, så att jag kan berätta som det är. Dawa spärrar upp sina ögon och sträcker på sig:

– Jag måste göra det här på mitt sätt, jag måste kämpa för mitt liv för att bli fri, jag kommer aldrig att ge upp. Vad som än händer kommer jag inte ge upp, jag kommer att bli fri! så tänker jag, säger Dawa beslutsamt.

VI ÅKER TILL KULTURHUSET för att möta fotografen och fortsätta intervjun. Dawa i läderjacka och gympaskor, som vilken ung kille som helst, beställer kaffe åt mig och fotografen och bjuder av tacksamhet för att vi vill berätta hans historia. Han skämtar gärna och skrattar när han berättar om hur han missförstått svenska ord de senaste åren. Men han vänder snabbt till att bli allvarlig och saklig när vi sätter oss ner för att diskutera vad som händer nu och hur han ser på framtiden. Sedan en tid tillbaka bor Dawa hos tibetanska vänner utanför Stockholm och får en liten ersättning att klara sig på varje månad. Han har inget arbetstillstånd och varje dag går åt att vänta på besked.

VAD HÄNDER NU?, frågar jag Dawa.

– Polisen bad mig nyligen följa med till kinesiska ambassaden, men väl där sa de att de inte vet ifall jag är tibetan, kines eller nepales. Det gjorde mig väldigt irriterad, ledsen och sårad. Tibetanska är ju mitt modersmål, varför säger de så? Polisen meddelade mig först att de skulle skicka mig till Nepal, då frågade jag om de kände till hur det är för

tibetaner i Nepal vilket de inte gjorde.

Dawa tycker att det väldigt konstigt att Migrationsverket och polisen har så lite kunskap om vad som händer i Tibet och Nepal.

– De vet ingenting, varför är det så få tibetaner i Sverige? Runt 50 stycken, de är inte många, varför är det så? Varför tar inte Sverige emot fler tibetaner när Tibet befinner sig i en kris just nu? Säger han och tittar frågande ut bland människorna i kafeterian på kulturhuset.

Dawa vet inte hur framtiden ser ut, om den kommer vara i Nepal, i Sverige eller i ett fängelse i Tibet. Han har varit i Sverige i fem år nu men har inte haft möjlighet att påbörja ett liv här och det finns ingen plan för var han ska bo eller vad han ska arbeta med.

– Jag måste få ordning på mitt liv först så jag kan återförenas med min familj och mina barn, jag har inte haft kontakt med dem på fem år nu, säger Dawa uppgivet. Vi tar de sista bilderna, dricker upp kaffet och går över Sergels torg mot tunnelbanan. Jag ska med den gröna linjen och Dawa med den blåa, vi säger hej då till varandra och går åt olika håll. Dawa försvinner i folkhavet och hans svarta läderjacka åker ner för rulltrapporna. Förhoppningsvis återser jag honom snart igen på Stockholms gator, men det kan man inte säkert veta. ✱